

Avdelning
Analysavdelningen
Handläggare
Annika Haglund och Per Gillström
08-563 087 28
annika.haglund@uka.se, per.gillstrom@uka.se

Datum/löpnummer 2016-01-19 / Nr 1

Universitetskanslersämbetets statistiska analyser är en av formerna för att löpande redovisa utvecklingen inom utbildningen på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå. Analyserna innefattar även utvecklingen inom personalområdet och högskolans ekonomi.

Fler meriteringsanställda får en tillsvidareanställning

En meriteringsanställning kan vara av stor betydelse för en fortsatt karriär och högre befattning inom högskolan. I den här analysen undersöker Universitetskanslersämbetet (UKÄ) utvecklingen för dem som hade en meriteringsanställning 2004 respektive 2008. Vi undersöker hur det har gått för dem sex år senare, dvs. 2010 och 2014. Möjligheterna till en tillsvidareanställning ser olika ut beroende på om anställningen är som postdoktor, forskarassistent eller biträdande lektor. Störst chans till tillsvidareanställning hade biträdande lektorer, där över 80 procent hade fått en tillsvidaretjänst sex år efter meriteringsanställning. Andelen av dem som hade fått en tillsvidareanställning sex år senare är något högre bland meriteringsanställda 2008 än bland meriteringsanställda 2004.

Under senare år har kritik riktats mot karriärsystemen vid universitet och högskolor. Oklara karriärvägar och tidsbegränsade anställningar som pågår under lång tid har lyfts fram som problem inom högskolan. Dessa problem anses av en del hämma utvecklingen av Sverige som forskningsnation och göra det svårt för unga forskare att etablera sig.

Sveriges universitetslärarförbund (SULF) har upprepade gånger påtalat problem med oklara karriärvägar och tidsbegränsade anställningar i högskolan.¹ Vad gäller meriteringsanställningar skriver förbundet följande: "Postdoktor och forskarassistent är tidsbegränsade anställningar helt utan löfte om fortsättning och biträdande lektor är i normalfallet en tidsbegränsad anställning som ger rätt till prövning för tillsvidareanställning. SULF anser att varje meriteringsanställning ska ge rätt till prövning för tillsvidareanställning."²

För att säkra återväxten av framstående unga forskare i Sverige tillsatte regeringen i juni 2015 en utredning med uppgift att se över hur bl.a. den meriteringsanställning som regleras i högskoleförordningen kan förändras för att skapa förutsättningar för attraktiva forskarkarriärer. Därutöver ska utredningen undersöka hur man kan motverka användningen av på varandra följande tidsbegränsade anställningar under lång tid i högskolan.³

En stor grupp av de tidsbegränsade anställda inom högskolan utgörs av de meriteringsanställda. Det här motiverar en uppföljning av i vilken omfattning och inom vilken tidsram meriteringsanställda får en tillsvidareanställning inom högskolan.

¹ SULF, Almedalen 2013: "Herregud! Det verkar som om det värsta som kan hända ett lärosäte är att man råkar tillsvidareanställa någon..." – Om tidsbegränsade anställningar och kvalitet i högskolan samt SULF:s skuggrapport om tidsbegränsade anställningar i högskolan 2014.

² SULF:s skuggrapport om tidsbegränsade anställningar i högskolan 2014, sid. 16.

³ Kommittédirektiv Trygga villkor och attraktiva karriärvägar för unga forskare, Dir. 2015:74.

Datum
2016-01-19

Mot denna bakgrund vill UKÄ beskriva utvecklingen av meriteringsanställningar över tid samt belysa frågeställningen i vilken omfattning två kohorter av meriteringsanställda, meriteringsanställda 2004 och 2008, tillsvidareanställts inom högskolan sex år senare.

Vi inleder med en beskrivning av meriteringsanställningarna i högskolan. Därefter beskriver vi andelen och utvecklingen av tidsbegränsade anställningar inom högskolan. Vi redogör för utvecklingen av antalet meriteringsanställningar och för de ämnesområden och lärosäten där dessa anställningar är vanligast. Meriteringsanställningarna beskrivs också utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Slutligen följer vi meriteringsanställda 2004 och 2008 för att belysa deras anställningsform inom högskolan sex år senare, år 2010 och 2014.

Meriteringsanställningar

Efter doktorsexamen finns det möjligheter att genom en tidsbegränsad anställning meritera sig för fortsatt forskarkarriär och för en högre befattning inom högskolan. För detta ändamål finns det särskilt reglerade anställningar, nämligen postdoktor, forskarassistent och biträdande lektor.

Syftet med en meriteringsanställning är att inleda en karriär inom högskolan. En meriteringsanställning är dock inte en garanti för fortsatt anställning eller befordran inom högskolan.

Postdoktor

En anställning som postdoktor är en tidsbegränsad tvåårig meriteringsanställning med huvudinriktning mot forskning som ett första karriärsteg efter disputationen.

Postdoktorer har funnits i sin nuvarande form sedan hösten 2008, då Arbetsgivarverket och fackliga företrädare slöt ett avtal om en tidsbegränsad anställning som postdoktor.⁴ Enligt avtalet kan universitet och högskolor anställa en postdoktor tillsvidare, dock som längst två år, med möjlighet till förlängning om det finns särskilda skäl. Med särskilda skäl avses ledighet på grund av sjukdom, föräldraledighet, klinisk tjänstgöring, förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer eller andra liknande omständigheter.

Forskarassistent och biträdande lektor

Forskarassistent syftar främst till meritering inom forskning. Biträdande lektor syftar till meritering inom både forskning och undervisning och ger vanligen möjlighet till prövning för anställning som lektor.

Fram till 2011 reglerades anställningarna som forskarassistent och biträdande lektor i högskoleförordningen. Dessa anställningar togs bort ur högskoleförordningen 2011 och ersattes av en allmän tidsbegränsad meriteringsanställning som lärosätena själva kunde reglera lokalt. Under 2011 och en del av 2012 var meriteringsanställningar utöver postdoktor, dvs. forskarassistent och biträdande lektor, inte reglerade i vare sig centralt avtal eller författning. Därefter valde regeringen att återinföra en reglering av de fyraåriga

⁴ Anställningar som postdoktor fanns också tidigare. Sådana anställningar var då lokalt utformade på lärosätena, men därefter har en centralt utformad anställningsform skapats.

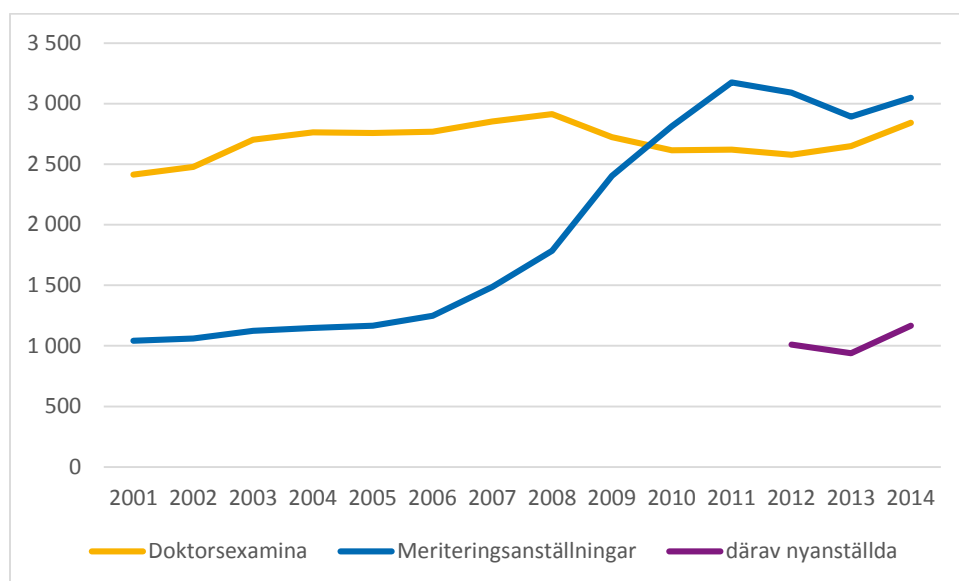
Datum
2016-01-19

anställningarna. Sedan den 15 augusti 2012 finns en ”anställning för meritering” reglerad i högskoleförordningen (1993:100). En lärare får anställas tills vidare i högst fyra år för att kunna ”utveckla sin självständighet som forskare och få meriter som kan ge behörighet för en annan läraranställning som det ställs högre krav på behörighet för”. Om särskilda skäl föreligger kan anställningen förnyas för att omfatta högst sex år.

Av lärosätenas anställningsordningar att döma är forskarassistent och biträdande lektor de huvudsakliga benämningar som används för den här typen av anställningar.

Figuren nedan visar utvecklingen av antalet doktorsexamina och meriteringsanställningar⁵ 2001-14. Antalet doktorsexamina har varierat mellan 2 400 och 2 900, medan antalet meriteringsanställningar ökade från 1 040 till 3 180 mellan åren 2001 och 2011 för att därefter plana ut.

Möjligheterna till en meriteringsanställning inom högskolan är begränsade, eftersom antalet nya anställningar är betydligt färre än antalet disputerade, vilket framgår av figuren nedan. Nyanställda följs upp av UKÄ från och med år 2012. Nyanställda är antalet personer som ett givet år är nya i anställningskategorin, men de kan ha varit anställda inom högskolan tidigare. Antalet nyanställda kan relateras till antalet doktorsexamina vad gäller möjligheterna att få en meriteringsanställning ett givet år.

Figur 1. Antalet meriteringsanställningar och doktorsexamina 2001-2014.

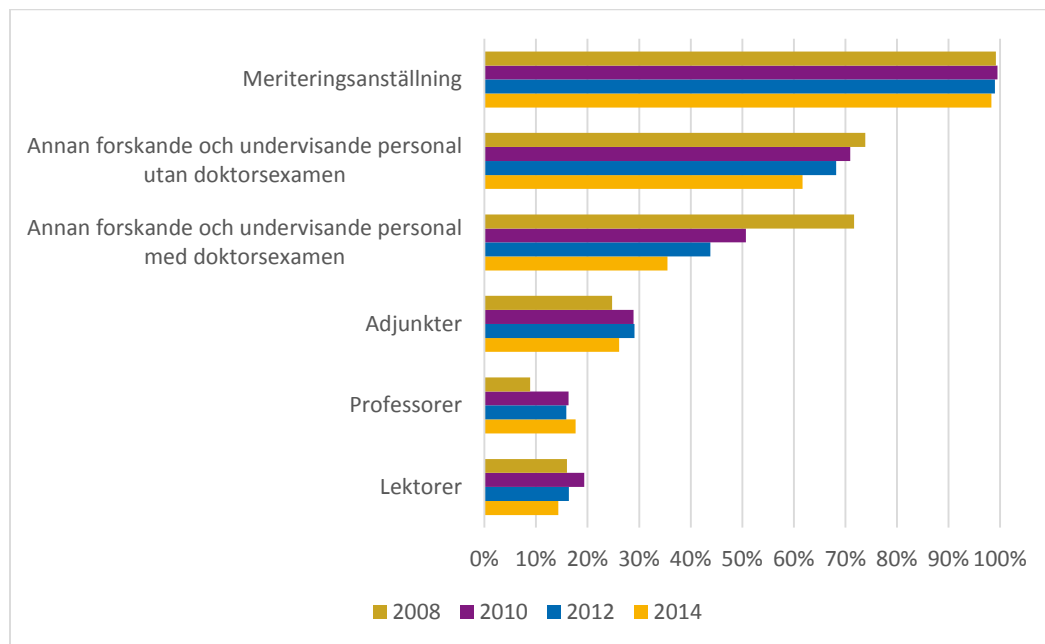
En tredjedel av anställningarna inom högskolan är tidsbegränsade

Figuren nedan visar andelen tidsbegränsade anställningar inom olika anställningskategorier totalt sett i högskolesektorn.⁶ Andelen tidsbegränsat anställd forskande och undervisande personal var 34 procent år 2014.

⁵ Antalet personer med en meriteringsanställning som huvudsaklig anställning.

⁶ Tidsbegränsade anställningar inom högskolan följs upp av UKÄ från och med 2008.

Datum
2016-01-19

Figur 2. Andelen tidsbegränsat anställd forskande och undervisande personal enligt anställningskategori 2008-2014.

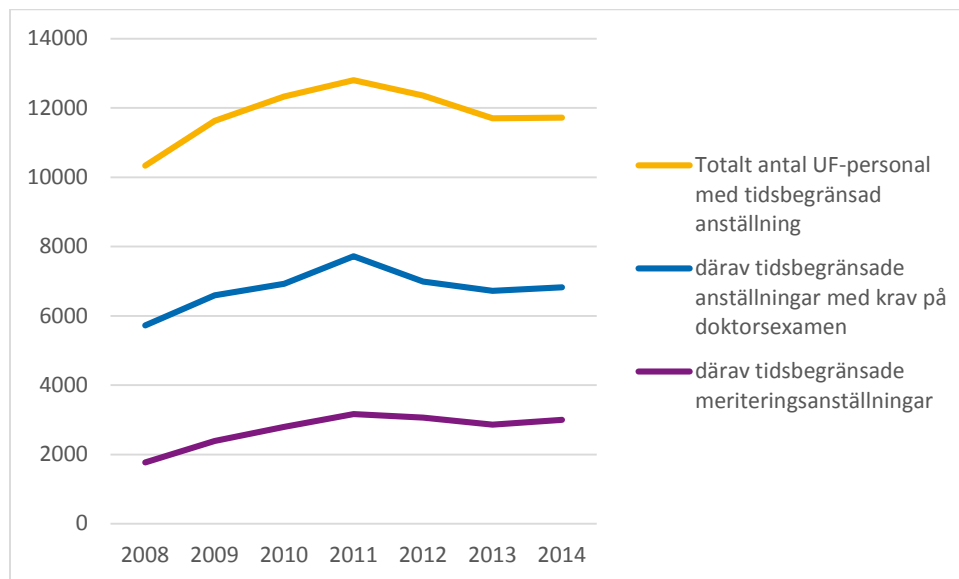
Meriteringsanställningar är i grunden tidsbegränsade anställningar och når därför nära hundra procent. År 2008 var andelen tidsbegränsat anställda också hög bland annan forskande och undervisande personal, både med och utan doktorsexamen. Bland annan forskande och undervisande personal med doktorsexamen var andelen tidsbegränsat anställda 72 procent år 2008, men andelen har minskat under de senaste åren och var 35 procent år 2014.

Vid sidan av utvecklingen av andelen tidsbegränsat anställda över tid är det också relevant att följa antalet individer som är tidsbegränsat anställda. Totalt var drygt 11 700 undervisande och forskande personal inom högskolan tidsbegränsat anställda år 2014. Det här är en ökning jämfört med 2008, då motsvarande antal var drygt 10 300, men en minskning jämfört med den högsta noteringen 2011, då 12 800 personer var tidsbegränsat anställda.

För alla anställningar krävs inte en doktorsexamen. Adjunkter och annan forskande och undervisande personal utan doktorsexamen är anställningskategorier för vilka en doktorsexamen inte är ett krav. Då dessa kategorier tas bort från totalen får man antalet tidsbegränsat anställda i anställningar som normalt kräver doktorsexamen - 6 830 personer år 2014. Av dessa anställningar utgjorde meriteringsanställningarna 44 procent, lektorerna 20 procent, annan forskande och undervisande personal med doktorsexamen 20 procent och professorer 16 procent.

Utvecklingen av antalet tidsbegränsade anställningar över tid framgår av nedanstående figur.

Datum
2016-01-19

Figur 3. Det totala antalet tidsbegränsade anställningar bland undervisande och forskande personal, antalet tidsbegränsade anställningar med krav på doktorsexamen samt antalet tidsbegränsade meriteringsanställningar 2008-2014.

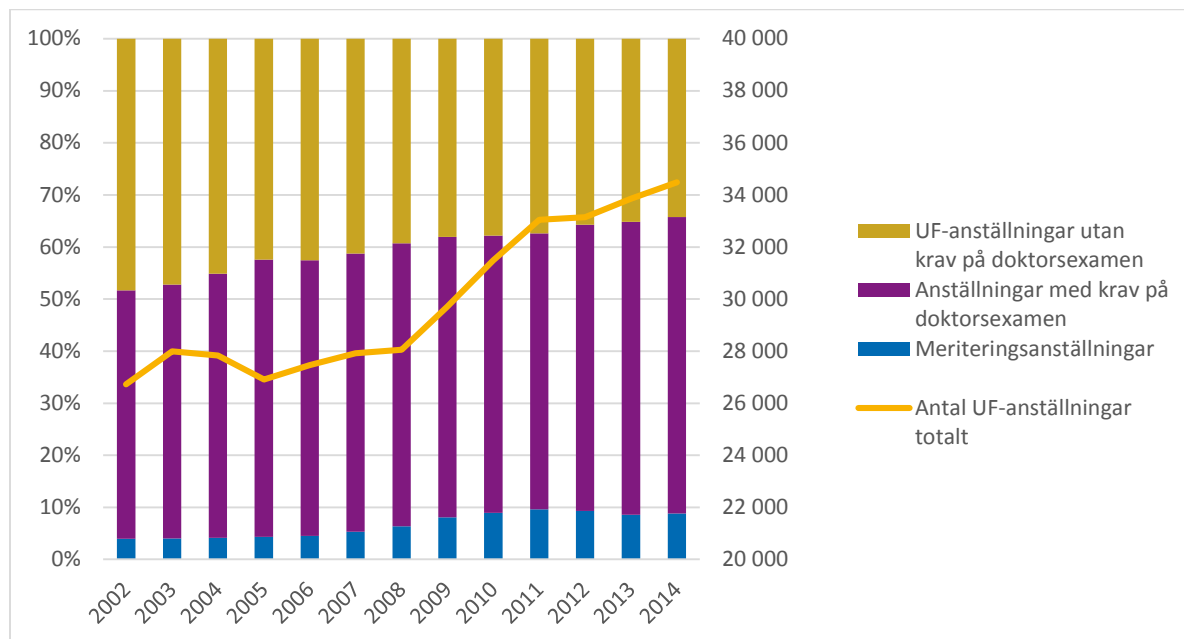
Antalet tidsbegränsat anställda meriteringsanställda var 3 000 år 2014.

Meriteringsanställningarna har ökat över tid

Vi går nu över till att redogöra för utvecklingen av meriteringsanställningar som en del av den forskande och undervisande personalen över tid och de ämnesområden och lärosäten där dessa anställningar är vanligast.

I figuren nedan visas utvecklingen av antalet forskande och undervisande personal över tid. Av figuren framgår också att andelen anställningar för vilka doktorsexamen krävs samt meriteringsanställningarna som en del av dessa ökat över tid.

Datum
2016-01-19

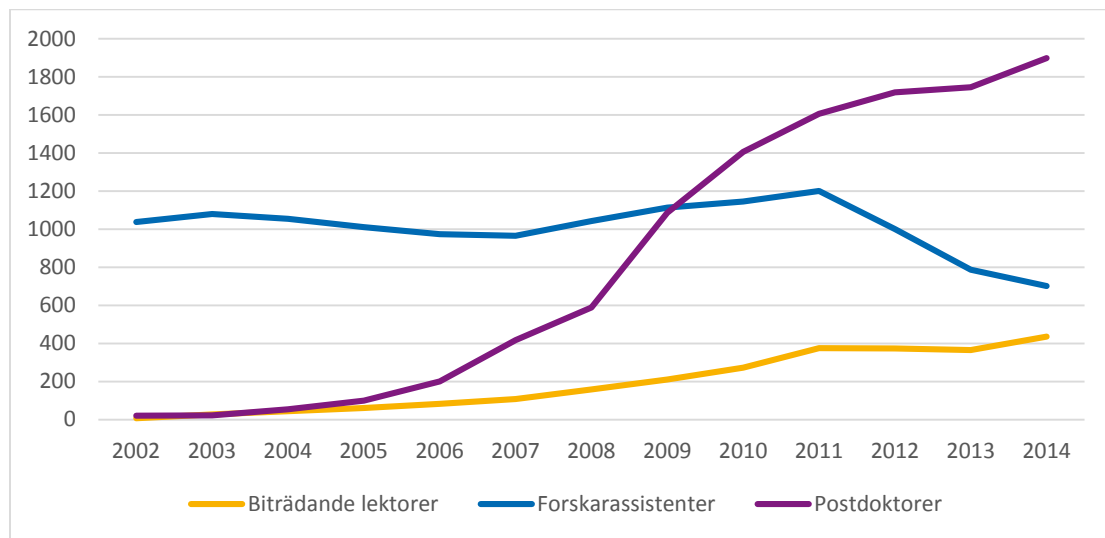

Figur 4. Andelen meriteringsanställda av den forskande och undervisande personalen 2002-2014. På höger axel visas utvecklingen av antalet anställda inom den undervisande och forskande personalen.

Den forskande och undervisande personalen ökade med 29 procent mellan 2002 och 2014. Under samma tid ökade anställningar med krav på doktorsexamen med 54 procent och antalet meriteringsanställda med 186 procent. Det här betyder att också andelen meriteringsanställda av den forskande och undervisande personalen har ökat över tid, från fyra procent år 2002 till nio procent år 2009. Även om antalet meriteringsanställda därefter har fortsatt att öka, från 2 400 år 2009 till 3 050 år 2014, har andelen meriteringsanställda varit omkring nio procent av den forskande och undervisande personalen sedan 2009.

Av meriteringsanställningarna har antalet tvååriga anställningar som postdoktor ökat mest över tid. Anställningen som postdoktor har funnits i sin nuvarande form sedan 2008. En tredubbling av antalet postdoktorer har skett sedan 2008 och år 2014 var antalet postdoktorer 1 900.

Datum
2016-01-19

Figur 5. Antalet biträdande lektorer, forskarassistenter och postdoktorer 2002-2014.

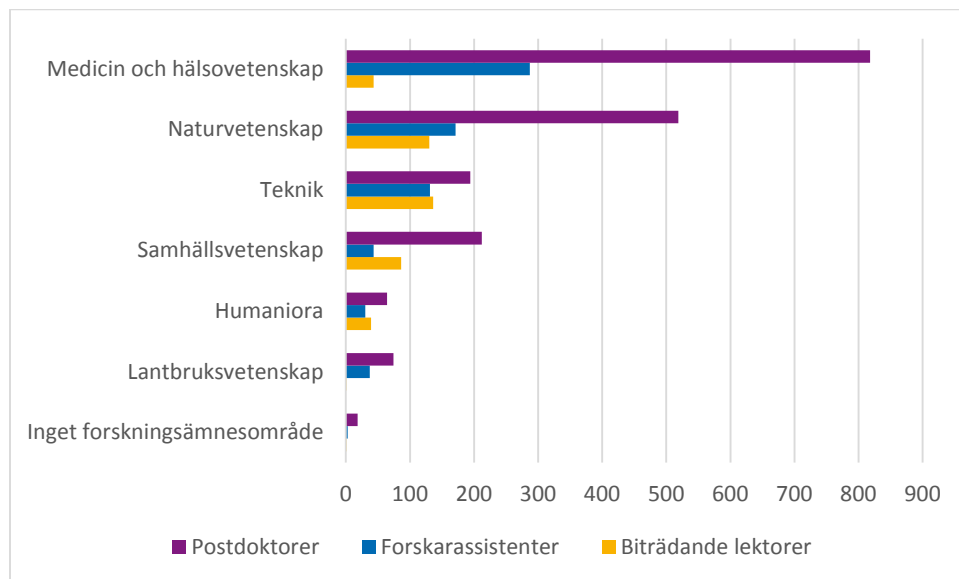
De fyraåriga anställningarna som biträdande lektor och forskarassistent var betydligt färre, totalt 1 140 år 2014. Antalet biträdande lektorer har ökat över tid, medan antalet forskarassistenter minskat sedan den högsta noteringen 2011.

Två tredjedelar av de meriteringsanställda har en anställning inom medicin och hälsovetenskap eller naturvetenskap

Av de meriteringsanställda år 2014 hade 38 procent en anställning inom medicin och hälsovetenskap och 27 procent inom naturvetenskap. Andelen som var anställda inom teknik var 15 procent.

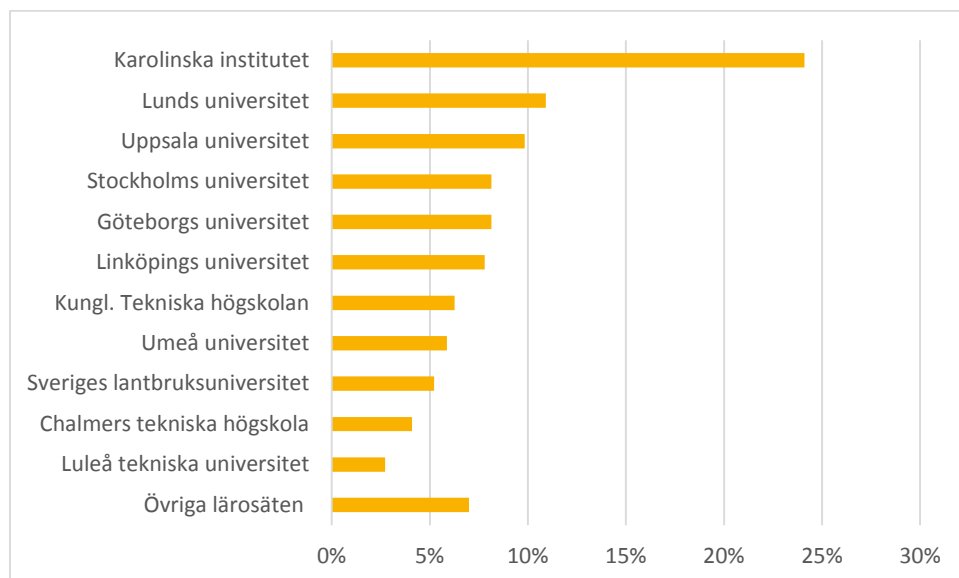
Fördelningen av meriteringsanställda på olika ämnesområden varierar något beroende på typ av meriteringsanställning. Antalet postdoktorer är störst inom medicin och hälsovetenskap samt naturvetenskap, där 70 procent av postdoktorerna är verksamma. Av forskarassistenterna är också den största andelen, 65 procent, verksamma inom dessa ämnesområden. Teknik och naturvetenskap var de största ämnesområdena bland de biträdande lektorerna och av de biträdande lektorerna var drygt 60 procent anställda inom dessa ämnesområden.

Datum
2016-01-19

Figur 6. Postdoktorer, forskarassistenter och biträdande lektorer enligt ämnesområde 2014.

Eftersom meriteringsanställningar är vanligast inom medicin och hälsovetenskap, naturvetenskap och teknik förekommer de särskilt ofta på lärosäten som har en stor andel av sitt utbildningsutbud och forskningsverksamhet inom dessa ämnesområden. Av de meriteringsanställda år 2014 var nästan en fjärdedel anställda på Karolinska institutet som enbart har utbildning och forskning inom medicin och hälsovetenskap.

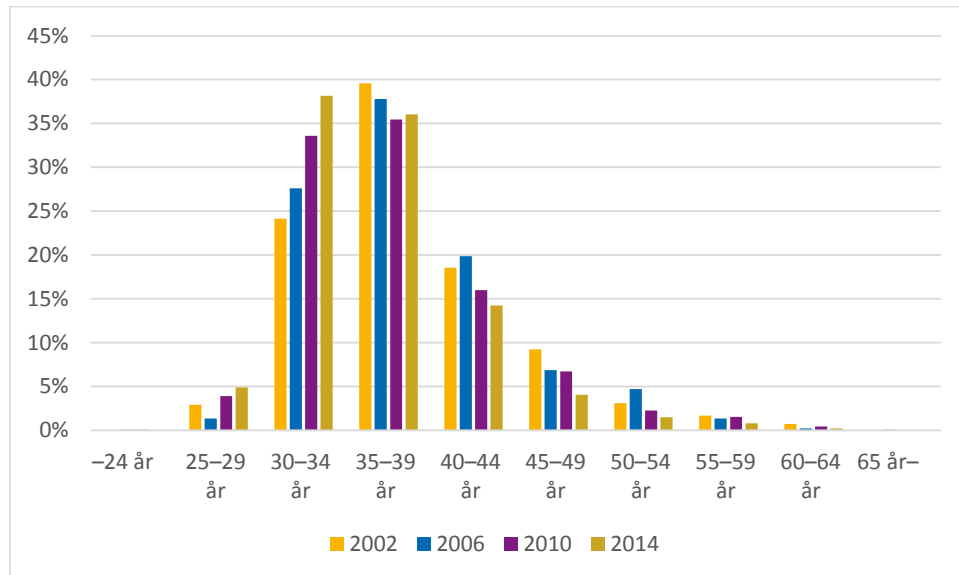

Figur 7. Fördelningen av meriteringsanställda per lärosäte 2014.

Nio av tio meriteringsanställda var verksamma på något av de 11 lärosäten som särredovisas i figuren ovan. Dessa lärosäten hade också 90 procent av de totala intäkterna för forskning, konstnärligt utvecklingsarbete och utbildning på forskarnivå år 2014.

Datum
2016-01-19

Andelen meriteringsanställda per åldersgrupp 2002-2014 presenteras i figuren nedan. År 2014 var tre fjärdedelar av de meriteringsanställda i åldern 30-39 år.

Figur 8. Andelen meriteringsanställda per åldersgrupp 2002-2014.

Andelen meriteringsanställda som är 34 år eller yngre har ökat över tid, från 27 procent år 2002 till 43 procent år 2014. De meriteringsanställda har alltså blivit yngre över tid.

Andelen kvinnor bland de meriteringsanställda ökar

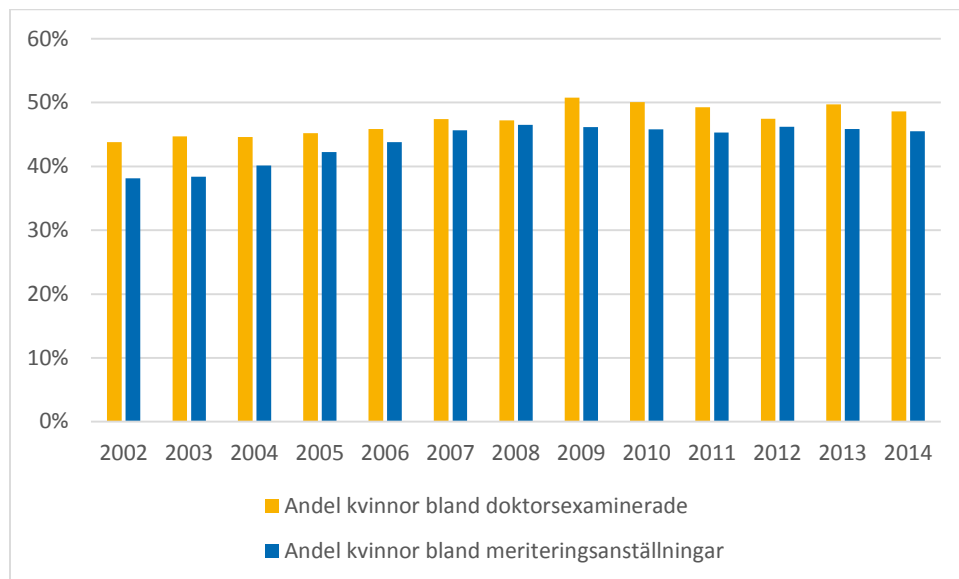
I det följande beskriver vi meriteringsanställningarna ur ett jämställdhetsperspektiv.

Andelen kvinnor bland meriteringsanställda har ökat från 38 procent år 2002 till 46 procent år 2014. Störst var ökningen i åldersgruppen 30-34 år, där andelen kvinnor har ökat från 25 procent år 2002 till 44 procent år 2014. Bland meriteringsanställda mellan 40 och 64 år är kvinnorna i majoritet, 56 procent år 2014.

Andelen kvinnor bland de meriteringsanställda är dock lägre än andelen kvinnor bland doktorsexaminerade. Övergången till en meriteringsanställning kan alltså konstateras vara lägre bland doktorer som är kvinnor än bland doktorer som är män. Andelen kvinnor bland både doktorsexaminerade och meriteringsanställda har dock ökat över tid.

I figuren nedan framgår utvecklingen av andelen kvinnor bland doktorsexaminerade och andelen kvinnor i meriteringsanställningar 2002-14.

Datum
2016-01-19

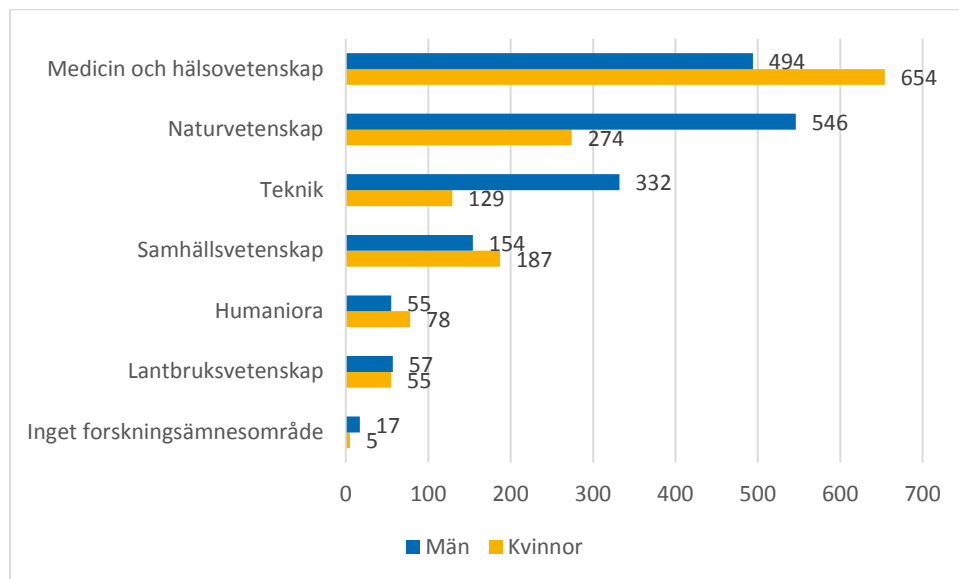
Figur 9. Andelen kvinnor bland doktorsexaminerade och andelen kvinnor bland meriteringsanställda 2002-14.

Av de doktorander som avlade doktorsexamen år 2014 var 49 procent kvinnor, medan andelen kvinnor bland de meriteringsanställda var 46 procent.

Att övergången till en meriteringsanställning är lägre bland kvinnor än bland män gäller också när man jämför de tre största ämnesområdena bland meriteringsanställda; teknik, medicin och hälsovetenskap samt naturvetenskap med andelen doktorsexaminerade inom dessa tre ämnesområden. Andelen meriteringsanställda kvinnor inom dessa områden var 44 procent, medan andelen doktorsexaminerade var 46 procent år 2014. I teknik var andelen kvinnor bland doktorsexaminerade och meriteringsanställda den samma, 28 procent. I naturvetenskap var andelen kvinnor bland doktorsexaminerade 39 procent, medan andelen kvinnor bland meriteringsanställda var 33 procent. I medicin och hälsovetenskap var andelen kvinnor bland doktorsexaminerade 62 procent och andelen kvinnor bland meriteringsanställda 57 procent.

Könsfördelningen bland meriteringsanställda varierar mellan ämnesområden. Inom det största ämnesområdet medicin och hälsovetenskap var knappt hälften av de meriteringsanställda kvinnorna (654 personer) anställda, medan motsvarande andel bland männen var 30 procent (494 personer).

Datum
2016-01-19

Figur 10. Meriteringsanställningar enligt kön och ämnesområde 2014.

Drygt hälften av de meriteringsanställda männen, 878 personer, var anställda inom naturvetenskap eller teknik, medan motsvarande andel bland kvinnorna var knappt 30 procent eller 403 personer.

Andelen kvinnor varierar efter typ av meriteringsanställning. Andelen kvinnor bland postdoktorerna är högre, knappt 50 procent, än andelen kvinnor bland forskarassistenter och biträdande lektorer som är drygt 40 procent.

Möjligheterna till en tillsvidareanställning varierar beroende på typ av meriteringsanställning

Vi går nu över till att följa meriteringsanställda år 2004 och 2008 framåt i tiden. Syftet är att belysa i vilken omfattning meriteringsanställda 2004 och 2008 tillsvidareanställts inom högskolan sex år senare. I uppföljningen ingår personer som har en meriteringsanställning som huvudsaklig anställning. Personer som ingår i gruppen meriteringsanställda år 2004 kan också ingå i gruppen meriteringsanställda 2008. Vi har valt att i texten fokusera på situationen sex år efter meriteringsanställning, eftersom man kan anta att en förändring i en persons anställning i de flesta fall har skett inom den tiden.

I tabellen nedan visas meriteringsanställda 2004 och 2008 enligt typ av meriteringsanställning samt andelen kvinnor och män. Antalet meriteringsanställda ökade med 635 personer mellan 2004 och 2008.

Tabell 1. Meriteringsanställda 2004 och 2008 enligt typ av meriteringsanställning och kön

	2004			2008		
	Antal	Andel kvinnor	Andel män	Antal	Andel kvinnor	Andel män
Postdoktor	54	54	46	589	50	50
Forskarassistent	1054	40	60	1043	45	55
Biträdande lektor	41	29	71	152	43	57
Totalt	1149	40	60	1784	46	54

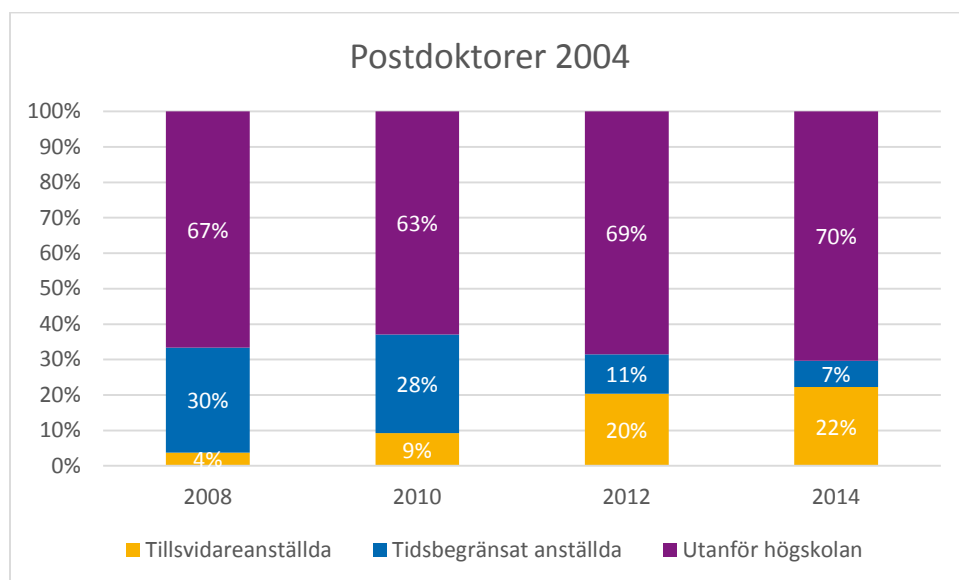
Datum
2016-01-19

Andelen postdoktorer bland de meriteringsanställda var fem procent år 2004, men 33 procent år 2008. Också andelen biträdande lektorer ökade mellan de undersökta åren, från fyra procent år 2004 till åtta procent år 2008, medan andelen forskarasistenter däremot minskade från 92 procent år 2004 till 58 procent år 2008.

Andelen kvinnor var 40 procent år 2004, men hade ökat till 46 procent år 2008. Lägst var andelen kvinnor bland de biträdande lektorerna, där den var 29 procent år 2004, men hade ökat till 43 procent år 2008.

Möjligheterna till en tillsvidareanställning för meriteringsanställda ser olika ut beroende på om anställningen är som postdoktor, forskarasistent eller biträdande lektor. Detta blir tydligt då vi övergår till att beskriva i vilken omfattning de meriteringsanställda blivit tillsvidareanställda inom högskolan. Detta görs för postdoktorer 2004 och 2008, forskarasistenter 2004 och 2008 samt slutligen för biträdande lektorer 2004 och 2008.

Över hälften av postdoktorerna har lämnat högskolan efter sex år
Antalet postdoktorer år 2004 var 54. I följande figur framgår för perioden 2008-2014 hur dessa postdoktorer antingen blir tillsvidareanställda, tidsbegränsat anställda eller lämnar högskolan. När vi följer dem sex år senare, år 2010, hade sex av tio lämnat högskolan. Dessa personer kan ha funnit en sysselsättning utanför högskolesektorn, eller alternativt arbetade utomlands. Andelen postdoktorer med utländsk bakgrund var drygt 40 procent och man kan anta att många av dessa är internationella postdoktorer som inte avser att stanna i Sverige. Tre av tio var tidsbegränsat anställda och en av tio hade fått en tillsvidareanställning inom högskolan.

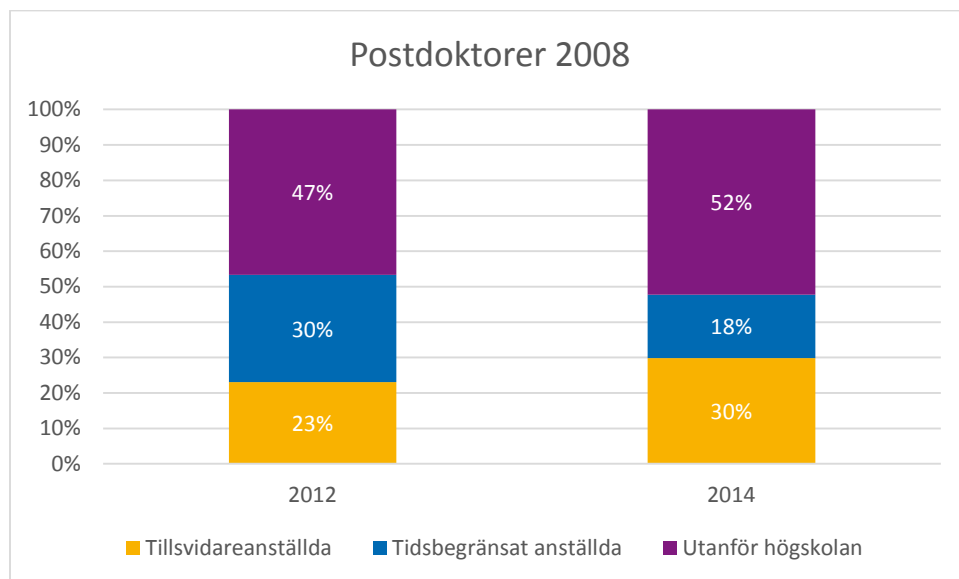

Figur 11. Postdoktorer 2004. Andelen tillsvidareanställda, tidsbegränsat anställda samt andelen personer som lämnat högskolan 2008-2014.

Datum
2016-01-19

År 2014 hade sju av tio av postdoktorerna 2004 lämnat högskolan, andelen tillsvidareanställda hade stigit till 22 procent och andelen tidsbegränsat anställda var sju procent, eller fyra personer.

När vi istället tittar på de 589 personer som var anställda som postdoktorer 2008, hade drygt hälften lämnat högskolan sex år senare, år 2014. Andelen postdoktorer med utländsk bakgrund var 44 procent år 2008, vilket inkluderar internationella postdoktorer som inte har för avsikt att stanna i Sverige. Andelen som lämnade högskolan inom sex år var alltså högre bland postdoktorerna 2004 än 2008.

Figur 12. Postdoktorer 2008. Andel tillsvidareanställda, tidsbegränsat anställda samt andelen personer som lämnat högskolan 2012 och 2014.

Kvar inom högskolan år 2014 fanns 281 personer (48 %) av postdoktorerna. Andelen kvinnor bland dessa var 49 procent, en minskning med en procentenhet jämfört med 2008, då könsfördelningen var jämn. Tre av tio hade fått en tillsvidareanställning och knappt två av tio hade en tidsbegränsad anställning.

Vi går nu över till att undersöka fördelningen enligt tjänstekategori bland dem som fanns kvar inom högskolan sex år senare. För postdoktorerna 2004 är det dock inte meningsfullt att undersöka fördelningen enligt tjänstekategori år 2010, eftersom endast 20 postdoktorer fanns kvar i högskolan då.

Postdoktorerna 2008 fördelade sig huvudsakligen på tre tjänstekategorier år 2014: annan forskande och undervisande personal (42 %), lektorer (24 %) och meriteringsanställningar (19 %).

Datum
2016-01-19

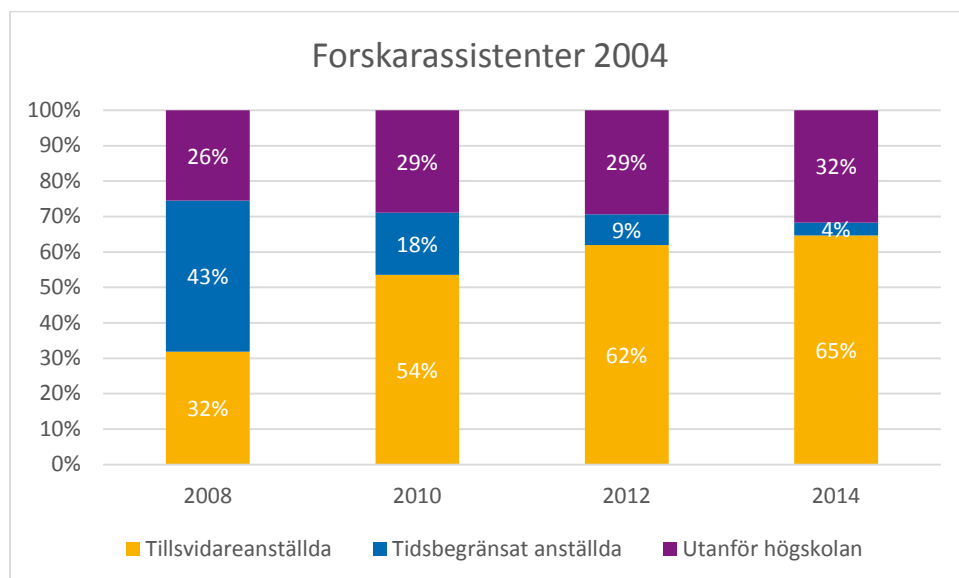
Tabell 2. Postdoktorer 2008, anställningskategori enligt kön år 2014

	Antal	Andel kvinnor	Andel män	Totalt
Professor	7	2%	3%	2%
Lektor	68	23%	26%	24%
Annan forskande och undervisande personal	119	40%	44%	42%
Administrativ personal	14	7%	3%	5%
Teknisk personal	14	6%	4%	5%
Meriteringsanställningar	54	20%	18%	19%
Övriga anställningskategorier	5	1%	2%	2%
Totalt	281	100%	100%	100%

När det gäller fördelningen i olika tjänstekategorier enligt kön var 29 procent av männen lektorer eller professorer år 2014, medan motsvarande andel bland kvinnorna var 25 procent.

Hälften av forskarassistenterna fick en tillsvidareanställning inom sex år
Vi ska nu följa forskarassistenterna år 2004 och 2008 med fokus på deras situation sex år efter anställning. Antalet forskarassistenter år 2004 var 1 054. I figuren nedan visas hur dessa antingen blir tillsvidareanställda, tidsbegränsat anställda eller lämnar högskolan över tid.

När vi följer forskarassistenterna 2004 sex år senare, år 2010, hade drygt fem av tio fått en tillsvidareanställning och tre av tio hade lämnat högskolan. Två av tio, eller 185 personer var tidsbegränsat anställda.

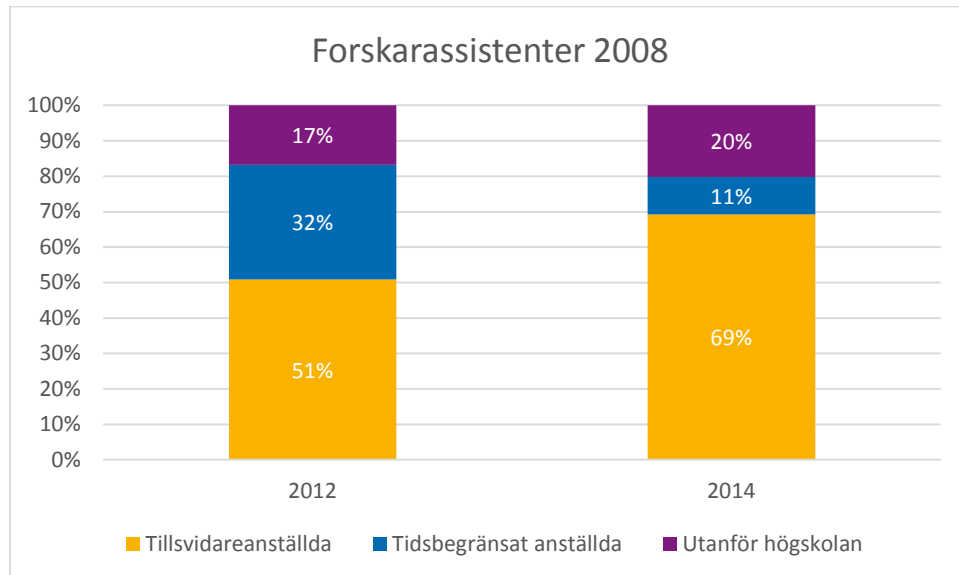

Figur 13. Forskarassistenter 2004. Andel tillsvidareanställda, tidsbegränsat anställda samt andelen personer som lämnat högskolan 2008-2014.

När vi följer dem tio år senare, år 2014, hade 65 procent fått en tillsvidareanställning, tre av tio lämnat högskolan och fyra procent, 38 personer, var tidsbegränsat anställda inom högskolan.

Datum
2016-01-19

Vi går nu över till att titta på dem som var anställda som forskarassistenter 2008. Antalet forskarassistenter år 2008 var 1 043.

Figur 14. Forskarassistenter 2008. Andel tillsvidareanställda, tidsbegränsat anställda samt andelen personer som lämnat högskolan 2012 och 2014.

År 2014 fanns 832 personer (80 procent) kvar inom högskolan och bland dem var andelen kvinnor 44 procent, en minskning med en procentenhet jämfört med 2008 då andelen var 45 procent.

Vi går nu över till att studera fördelningen av forskarassistenter 2004 respektive 2008 enligt tjänstekategori sex år senare. Av forskarassistenter 2004 fanns 749 personer kvar i högskolan år 2010. Andelen kvinnor var 40 procent och andelen män 60 procent, vilket innebär att könsfördelningen inte förändrats sedan 2004. I följande tabell visas fördelningen av forskarassistenter 2004 enligt anställningskategori 2010. De största anställningskategorierna var professorer (15 procent), lektorer (46 procent) och annan forskande och undervisande personal (31 procent).

Tabell 3. Forskarassistenter 2004, anställningskategori enligt kön 2010

	Antal	Andel kvinnor	Andel män	Totalt
Professor	109	14%	15%	15%
Lektor	341	45%	46%	46%
Annan forskande och undervisande personal	231	31%	30%	31%
Administrativ personal	16	3%	2%	2%
Teknisk personal	27	2%	4%	4%
Meriteringsanställningar	15	3%	1%	2%
Övriga anställningskategorier	10	1%	1%	1%
Totalt	749	100%	100%	100%

Datum
2016-01-19

Andelen kvinnor som var professorer eller lektorer var något lägre, 59 procent, än motsvarande andel bland männen som var 61 procent.

De 832 forskarassistenterna 2008 som fanns kvar i högskolan 2014 fördelade sig huvudsakligen på samma tre tjänstekategorier som forskarassistenterna 2004: professorer (16 %), lektorer (51 %) och annan forskande och undervisande personal (29 %).

Tabell 4. Forskarassistenter 2008, anställningskategori enligt kön år 2014

	Antal	Andel kvinnor	Andel män	Totalt
Professor	131	14%	17%	16%
Lektor	421	49%	52%	51%
Annan forskande och undervisande personal	240	31%	27%	29%
Administrativ personal	10	1%	2%	1%
Arvodister	7	1%	0%	1%
Meriteringsanställningar	14	3%	1%	2%
Övriga anställningskategorier	9	1%	2%	1%
Totalt	832	100%	100%	100%

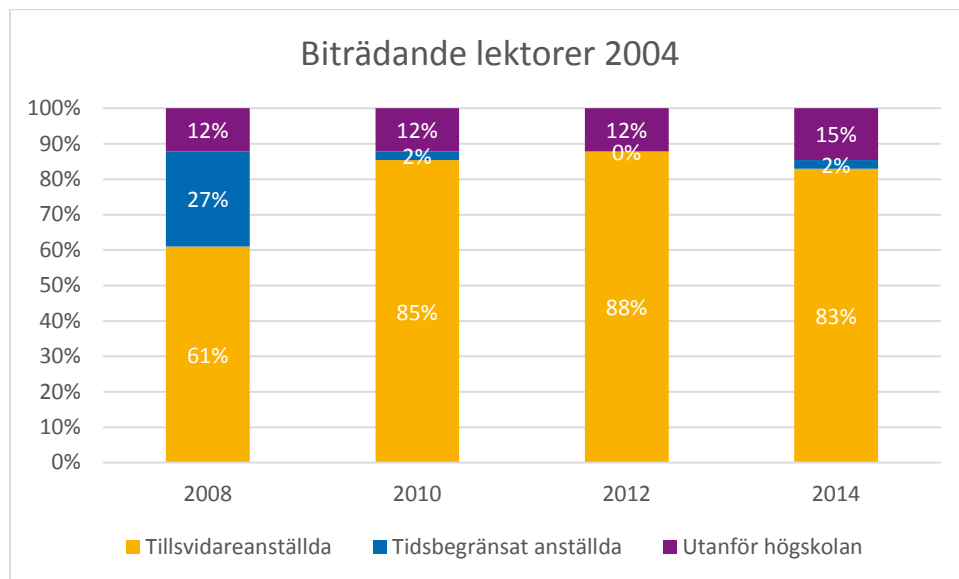
När det gäller fördelningen i olika tjänstekategorier enligt kön var andelen kvinnor lägre, 63 procent, än andelen män, 69 procent, bland dem som var anställda som professorer eller lektorer.

När man jämför fördelningen enligt tjänstekategori för forskarassistenterna 2004 och 2008 sex år senare kan man konstatera att andelen som blivit lektorer eller professorer är högre, 67 procent, bland forskarassistenterna 2008 än bland forskarassistenterna 2004 där andelen var 61 procent. Det är framför allt andelen lektorer som är högre bland forskarassistenterna 2008.

Åtta av tio biträdande lektorer fick en tillsvidareanställning inom sex år
År 2004 var antalet biträdande lektorer 41 personer. I figuren nedan åskådliggörs hur andelen tillsvidareanställda, tidsbegränsat anställda och andelen som lämnar högskolan förändras över åren för dessa biträdande lektorer.

När vi följer dem sex år senare, år 2010, hade 85 procent av de biträdande lektorerna en tillsvidareanställning inom högskolan. Drygt 10 procent hade lämnat högskolan. En person, som i figuren alltså utgör 2 procent, var tidsbegränsat anställd.

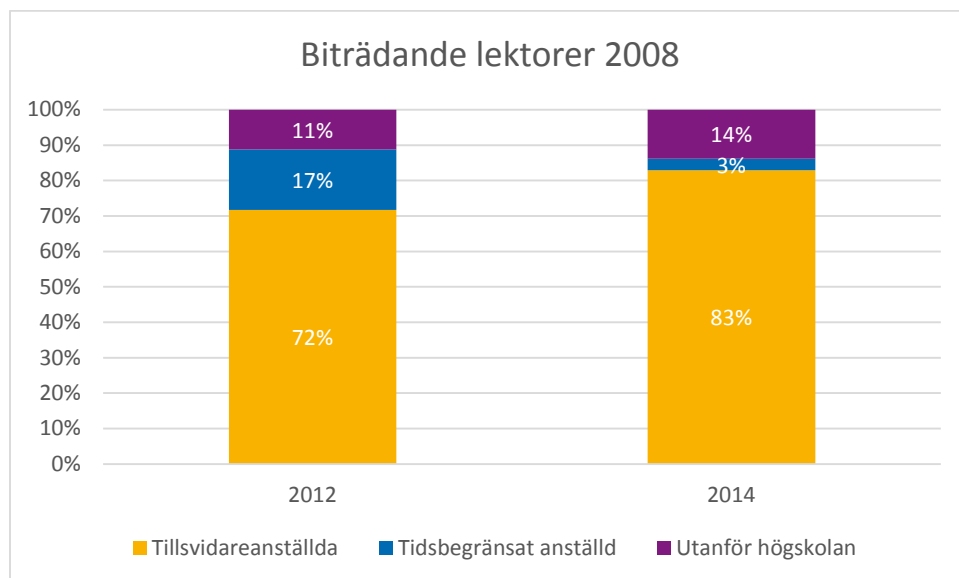
Datum
2016-01-19

Figur 15. Biträdande lektorer 2004. Andel tillsvidareanställda, tidsbegränsat anställda samt andelen personer som lämnat högskolan 2008-2014.

När vi följer dem tio år senare år 2014 hade 83 procent en tillsvidareanställning inom högskolan, medan andelen som lämnat högskolan hade ökat något till 15 procent. En person var tidsbegränsat anställd.

Vi går nu över till att titta på de 152 biträdande lektorerna 2008.

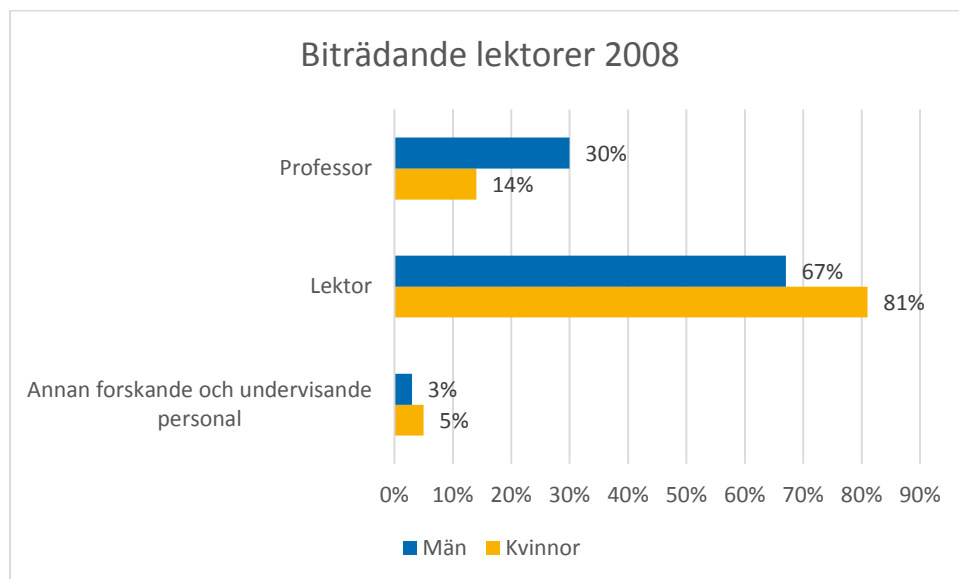
Figur 16. Biträdande lektorer 2008. Andel tillsvidareanställda, tidsbegränsat anställda samt andelen personer som lämnat högskolan 2012 och 2014.

Sex år senare, år 2014, hade drygt 80 procent fått en tillsvidareanställning, 14 procent hade lämnat högskolan och 3 procent var tidsbegränsat anställda.

Datum
2016-01-19

Vi går nu över till att granska fördelningen av dem som var biträdande lektorer 2004 respektive 2008 enligt tjänstekategori sex år senare. Av de biträdande lektorerna 2004 fanns 36 personer kvar i högskolan år 2010. Av dessa var 34 personer, eller 94 procent, professorer eller lektorer.

De 131 biträdande lektorerna 2008 som fanns kvar inom högskolan 2014, fördelade sig på tre tjänstekategorier: professorer (23 %), lektorer (73 %) och annan forskande och undervisande personal (4 %).

Figur 17. Biträdande lektorer 2008. Anställningskategori enligt kön år 2014.

Det fanns skillnader i fördelningen i olika tjänstekategorier enligt kön. En högre andel av männen än av kvinnorna var professorer år 2014, medan en högre andel kvinnor än män var lektorer eller annan forskande och undervisande personal.

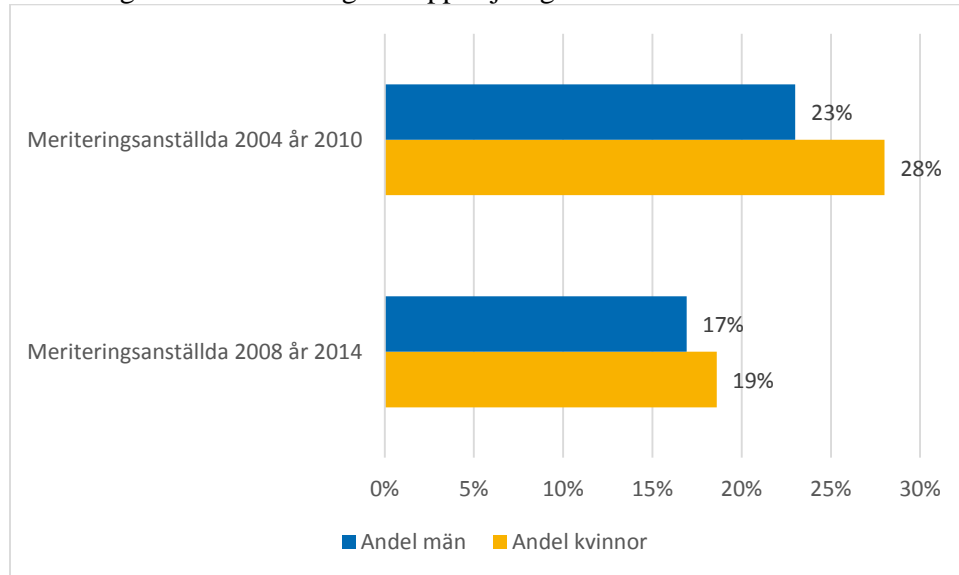
Sammanlagt hade 30 biträdande lektorer 2008 blivit professorer 2014. Av dessa var 22 män och åtta kvinnor. Antalet professorer var störst, 12, inom samhällsvetenskap. Av dessa var nio män och tre kvinnor. Antalet professorer inom naturvetenskap var sju och bland dessa fanns en kvinna.

Andelen tidsbegränsat anställda efter sex år är lägre bland meriteringsanställda 2008 än 2004

Bland dem som var meriteringsanställda år 2004, och som hade en anställning på ett lärosäte 2010, var 201 personer (25 procent) tidsbegränsat anställda år 2010. Bland meriteringsanställda 2008 hade 220 individer (18 procent av dem som hade en anställning på ett lärosäte) en tidsbegränsad anställning 2014. Andelen tidsbegränsat anställda var alltså lägre bland meriteringsanställda 2008 än bland meriteringsanställda 2004 vid uppföljningen sex år senare.

Datum
2016-01-19

Andelen kvinnor som hade en tidsbegränsad anställning sex år efter meriteringsanställning är högre än andelen män. Skillnaden är tydligast bland meriteringsanställda 2004, där 28 procent av kvinnorna och 23 procent av männen hade en tidsbegränsad anställning vid uppföljningen sex år senare.

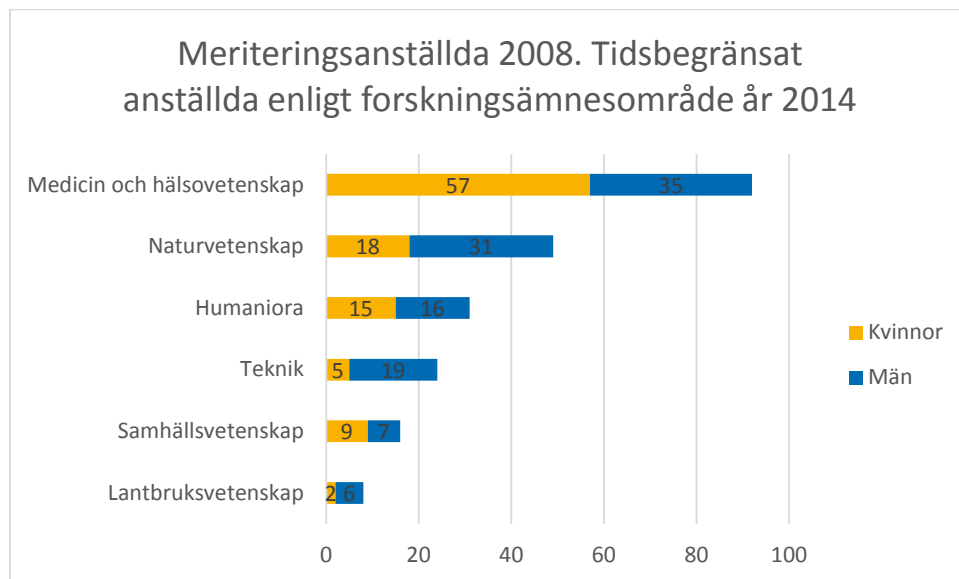

Figur 18. Andel tidsbegränsade anställningar enligt kön, uppföljning av meriteringsanställda 2004 år 2010 och av meriteringsanställda 2008 år 2014.

Bland meriteringsanställda 2008 är skillnaden mellan könen mindre än bland meriteringsanställda 2004. Andelen kvinnor med tidsbegränsad anställning sex år senare var 19 procent, medan andelen män var 17 procent.

Av figuren nedan framgår fördelningen av tidsbegränsat anställda år 2008 på forskningsämnesområde och kön 2014. Det största antalet tidsbegränsat anställda är verksamma inom medicin och hälsovetenskap samt naturvetenskap, vilket framgår av figuren nedan.

Datum
2016-01-19

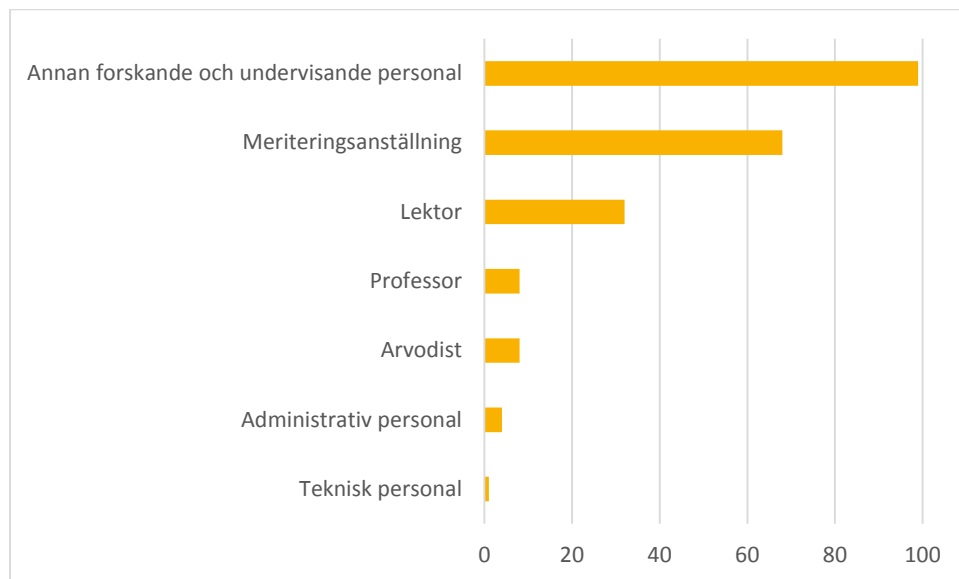
Figur 19. Meriteringsanställda 2008. Antal tidsbegränsat anställda enligt forskningsämnesområde 2014.

Vi ska nu granska fördelningen av tidsbegränsat anställda på olika tjänstekategorier. De tidsbegränsat anställda fördelar sig framför allt på tre tjänstekategorier: annan forskande och undervisande personal, meriteringsanställning och lektor. Av de meriteringsanställda 2004 fanns 84 procent inom dessa anställningskategorier sex år senare, medan motsvarande andel bland meriteringsanställda 2008 var 90 procent.

Antalet tidsbegränsat anställda lektorer var högre år 2004 än år 2008, 51 respektive 32 personer, medan antalet meriteringsanställda var mindre år 2004 (22 personer) än 2008 (68 personer).

Figuren nedan visar tidsbegränsat anställda 2008 enligt anställningsform och anställningskategori sex år senare.

Datum
2016-01-19

Figur 20. Meriteringsanställda 2008. Tidsbegränsat anställda enligt anställningskategori 2014.

Av de tidsbegränsat anställda 2014 var tre fjärdedelar, eller 167 personer, anställda som annan forskande och undervisande personal eller som meriteringsanställda.

Sammanfattning

I syfte att meritera sig för en fortsatt karriär och högre befattning inom högskolan kan en meriteringsanställning vara av väsentlig betydelse. Antalet meriteringsanställda har ökat vid lärosätena: från 1 780 år 2008 till 3 050 år 2014.

Som meriteringsanställningar räknas anställningar som postdoktor, forskarassistent och biträdande lektor. Postdoktor är en tvåårig meriteringsanställning med huvudinriktning mot forskning. Anställningar som forskarassistent och biträdande lektor är fyraåriga. Forskarassistent syftar främst till meritering inom forskning. Biträdande lektor syftar till meritering inom både forskning och undervisning och ger vanligen möjlighet till prövning för anställning som lektor. Av de meriteringsanställda år 2014 utgjorde postdoktorer 62 procent, forskarassistenter 23 procent och biträdande lektorer 14 procent.

Meriteringsanställningar är i regel tidsbegränsade anställningar och de meriteringsanställda utgör en stor grupp av den tidsbegränsat anställda personalen inom högskolan. År 2014 var antalet tidsbegränsat anställd forskande och undervisande personal i anställningar för vilka doktorsexamen krävs totalt 6 830. Av dessa utgjorde meriteringsanställningarna 44 procent.

År 2014 var andelen kvinnor bland de meriteringsanställda 44 procent och andelen män 56 procent. Tre fjärdedelar av de meriteringsanställda var i åldern 30-39 år. Sju av tio meriteringsanställda var anställda inom medicin och hälsovetenskap eller naturvetenskap.

UKÄ har undersökt i vilken omfattning meriteringsanställda får en tillsvidareanställning inom högskolan. Vi undersöker utvecklingen för dem som hade en meriteringsanställning 2004 och 2008 med fokus på hur det gått för dem sex år senare, dvs. 2010 och 2014.

Datum
2016-01-19

Möjligheterna till en tillsvidareanställning efter meriteringsanställningen ser olika ut, beroende på om anställningen är som postdoktor, forskarassistent eller biträdande lektor.

En stor andel av postdoktorerna har lämnat högskolan sex år senare, drygt 60 procent av postdoktorerna 2004 och drygt 50 procent av postdoktorerna 2008. Andelen postdoktorer med utländsk bakgrund är drygt 40 procent och man kan anta att många av dessa är internationella postdoktorer som inte avser att stanna i Sverige. Av postdoktorerna 2004 hade nio procent en tillsvidareanställning och 28 procent en tidsbegränsad anställning inom högskolan sex år senare, medan motsvarande andelar för postdoktorerna 2008 var 30 procent och 18 procent. Andelen postdoktorer som fick en tillsvidareanställning inom sex år var sålunda högre bland postdoktorerna 2008 än 2004, samtidigt som antalet postdoktorer också var större 2008 än 2004. År 2004 var antalet postdoktorer 54 och år 2008 var antalet 589.

Forskarassistenterna är den största gruppen av meriteringsanställda. Antalet forskarassistenter var 1 054 år 2004 och 1 043 år 2008. Av forskarassistenterna 2004 hade 54 procent fått en tillsvidareanställning sex år senare, medan motsvarande andel för forskarassistenterna 2008 var knappt 70 procent. Andelen som lämnade högskolan inom sex år var lägre bland forskarassistenterna 2008, 20 procent, än bland forskarassistenterna 2004 där den var 29 procent. Andelen tidsbegränsat anställda var också lägre bland forskarassistenterna 2008, 11 procent, än bland forskarassistenterna 2004 där den var 18 procent.

Antalet biträdande lektorer var 41 år 2004 och hade ökat till 152 år 2008. Av de biträdande lektorerna både 2004 och 2008 hade över 80 procent fått en tillsvidare tjänst sex år efter anställning. Andelen som lämnat högskolan var 12 procent bland biträdande lektorer 2004 och 14 procent bland biträdande lektorer 2008, medan andelen tidsbegränsat anställda var två procent respektive tre procent.

Analysen visar alltså att av de två grupper meriteringsanställda som följts upp, meriteringsanställda 2004 och 2008, är det en något större andel bland meriteringsanställda 2008 som är tillsvidareanställda sex år senare jämfört med 2004, 57 respektive 53 procent. Andelen som lämnar högskolan är däremot densamma för meriteringsanställda 2004 och 2008, 30 procent. Andelen tidsbegränsat anställda efter sex år var 17 procent bland meriteringsanställda 2004 och 12 procent bland meriteringsanställda 2008.

Bland meriteringsanställda 2004 och 2008 som fanns kvar i högskolan sex år senare var kvinnorna underrepresenterade bland dem som var anställda som professorer eller lektorer. Skillnaden mellan könen var större bland meriteringsanställda 2008 än 2004. Bland meriteringsanställda 2008 hade 63 procent av männen blivit professorer eller lektorer 2014, medan motsvarande andel bland kvinnorna var 57 procent.

Datum
2016-01-19

Kvinnorna var överrepresenterade bland dem som hade en tidsbegränsad anställning i högskolan sex år efter meriteringsanställning, men skillnaderna mellan kvinnor och män minskar mellan dem som var anställda 2004 och 2008.